

Щодо процесуальних прав нотаріуса

Стаття 3 Закону України «Про нотаріат» визначає, що нотаріус – це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.

Згідно зі статтею 59 Конституції України кожному громадянину гарантоване право на одержання правової допомоги. Нотаріат разом з іншими правовими інститутами забезпечує реалізацію цього конституційного права громадян.

Захист прав і законних інтересів громадян та організацій при вчиненні нотаріальних дій гарантує Закон України «Про нотаріат». Порушення встановленого законодавством порядку вчинення нотаріальних дій призводить до недійсності нотаріального акту.

Учиняючи певну нотаріальну дію, нотаріус підтверджує цим її законність і достовірність та запобігає можливим порушенням прав та інтересів осіб, які звернулися до нього.

Істотний вплив на процесуальну діяльність нотаріуса, комплекс його процесуальних прав та обов'язків має його загально-правовий статус.

Статтею 4 Закону України “Про нотаріат” визначено, що нотаріуси мають право: витребувати від підприємств, установ і організацій відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій; одержувати плату за надання додаткових послуг правового та технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, плату за вчинення інших дій, покладених на них відповідно до закону, а також за вчинення приватними нотаріусами нотаріальних дій; складати проекти угод і заяв, виготовляти копії документів та виписки з них, а також давати роз'яснення з питань вчинення нотаріальних дій і консультації правового характеру. Крім того, законодавством нотаріусу можуть бути надані й інші права.

З введенням у дію Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» від 06.09.2012 р. № 614-V щодо державного регулювання нотаріальної діяльності, отримали подальший розвиток суспільні відносини, пов'язані з віднесенням певної інформації до нотаріальної таємниці та її охороною.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про нотаріат» нотаріальна таємниця - це сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо.

Обов'язок дотримання нотаріальної таємниці поширюється також на осіб, яким відповідна інформація стала відома у зв'язку з виконанням ними

службових обов'язків чи іншої роботи, на осіб, залучених для вчинення нотаріальних дій у якості свідків, та на інших осіб, яким стали відомі відомості, що становлять предмет нотаріальної таємниці. Особи, винні в порушенні нотаріальної таємниці, несуть відповідальність у порядку, встановленому законом.

Наведене має суттєве значення для застосування частини другої статті 65 Кримінального процесуального кодексу, якою встановлено, що нотаріус не може бути допитаний як свідок про відомості, які становлять нотаріальну таємницю

У частині третьої статті 8-1 Закону України «Про нотаріат» визначено, що обшук, виїмка, огляд робочого місця (контори) провадиться на підставі та в порядку, встановленому законом. Вилучення (виїмка) реєстрів нотаріальних дій та документів, що передані нотаріусу на зберігання в порядку, передбаченому цим Законом, а також печатки нотаріуса не допускається. Такі реєстри нотаріальних дій, документи чи печатка нотаріуса можуть бути надані суду за мотивованою постановою суду тільки для огляду і повинні бути повернуті судом негайно після огляду.

Отже, з метою забезпечення збереження нотаріальної таємниці закон встановлює спеціальний порядок відносин нотаріуса з державними органами, судом, органами кримінальної юстиції в питаннях видачі документів, які торкаються нотаріальних дій.

Разом з тим, законодавчо визначений порядок притягнення до відповідальності за розголошення нотаріальної таємниці відсутній. За розголошення нотаріальної таємниці передбачена лише відповідальність на підставі самого Закону «Про нотаріат» (частина четверта статті 8). При цьому найсуворішим покаранням для особи, яка вчинила такі дії, є позбавлення права на зайняття нотаріальною діяльністю. Отже, питання про кримінально-правове забезпечення нотаріальної діяльності, зокрема у частині збереження нотаріальної таємниці, має бути врегульовано та вирішуватись на підставі загальноновизнаних підходів до розуміння таємниці у кримінальному праві.

**Восьма київська державна
нотаріальна контора ГТУЮ у місті Києві
О. І. Бабакова**